

Avioero - Latvia

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?
- 2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?
- 3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on
 - 3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)
 - 3.2 omaisuuden jakamiseen puolisoitten välillä
 - 3.3 puolisoitten alaikäisiin lapsiin
 - 3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?
- 4 Mitä lakitermi "asumusero" käytännössä tarkoittaa?
- 5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?
- 6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?
- 7 Mitä lakitermi "avioliiton mitätöinti" käytännössä tarkoittaa?
- 8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?
- 9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?
- 10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?
- 11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?
- 12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?
- 13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?
- 14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?
- 15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?
- 16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puoliset eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?

Avioeron myöntämisperusteista säädetään Latvian siviililain perheoikeutta käsittelevässä osassa ja notaarilain P jaksossa. Avioliittoinstituution yleisistä puitteista säädetään siviililain perheoikeutta käsittelevässä osassa.

Avioero voidaan myöntää Latviassa ainoastaan tuomarin tai notaarin (*notārs*) päätöksellä. Tuomioistuin voi myöntää avioeron jommankumman puolison hakemuksesta tai puolisoitten yhteisestä hakemuksesta. Notaari voi myöntää avioeron, jos puoliset ovat päässeet siitä yhteisymmärrykseen eikä heillä ole yhteistä alaikäistä lasta tai yhteistä omaisuutta. Jos puolisoilla on yhteisiä alaikäisiä lapsia tai yhteistä omaisuutta, notaari voi myöntää avioeron vain, jos puoliset ovat tehneet kirjallisen sopimuksen lapsen huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta sekä yhteisen omaisuuden jakamisesta.

Avioeron myöntämisen edellytyksenä on siis se, että puoliset ovat sopineet avioliitossa syntyneiden lasten huoltajuudesta ja elatuksesta sekä yhteisen omaisuuden jakamisesta.

Kun avioeroa haetaan tuomioistuimelta, on osoitettava, että avioliitto on kariutunut. Avioliiton katsotaan kariutuneen, jos puoliset eivät asu yhdessä eikä heidän voida enää olettaa palaavan yhteen.

Edellytyksenä avioeron hakemiseksi notaarilta on se, että puoliset ovat sopineet avioliitossa syntyneiden lasten huoltajuudesta ja elatuksesta sekä yhteisen omaisuuden jakamisesta. Jos puoliset eivät pääse yhteisymmärrykseen näistä seikoista, ne on ratkaistava tuomioistuimessa samaan aikaan kuin avioerohakemus.

2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?

Notaarin myöntämä avioero

Notaari voi myöntää avioeron, jos avioliitto on kariutunut ja puoliset ovat päässeet yhteisymmärrykseen sen purkamisesta ja toimittaneet notaarille kummankin puolison allekirjoittaman avioerohakemuksen. Jos puolisoilla on yhteinen alaikäinen lapsi tai yhteistä omaisuutta, hakemukseen on liitettävä kirjallinen sopimus lapsen huoltajuudesta, elatuksesta, tapaamisoikeudesta ja yhteisen omaisuuden jakamisesta.

Tuomioistuimen myöntämä avioero

Tuomioistuin voi myöntää avioeron, jos puoliset eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen avioliiton purkamisesta ja jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

Jos puoliset ovat asuneet erillään yli kolmen vuoden ajan: puoliset asuvat erillään ilman yhteistä taloutta ja toinen puolisoista on päättänyt olla palaamatta yhteiseen talouteen eli mahdollisuutta yhteiselämään ei enää ole. Yhteinen talous voi puuttua, vaikka puoliset asuisivat samassa asunnossa.

Jos puoliset ovat asuneet erillään alle kolmen vuoden ajan, tuomioistuin voi myöntää avioeron ainoastaan seuraavilla perusteilla:

- avioliiton kariutumisen syynä on fyysinen, seksuaalinen, psyykinen tai taloudellinen väkivalta, jota toinen puoliso on kohdistanut avioeroa hakevaa puolisoa vastaan tai tämän lasta tai puolisoitten yhteistä lasta vastaan
- toinen puoliso suostuu toisen puolison erohakemukseen
- jompikumpi puolisoista on muuttanut yhteen kolmannen henkilön kanssa, ja näiden liitosta on syntynyt tai syntymässä lapsi.

Jos tuomioistuin katsoo, että avioliittoa on mahdollista jatkaa edellä mainituissa olosuhteissa, avioeromenettelyä voidaan lykätä enintään kuuden kuukauden ajan, jotta puoliset saavat mahdollisuuden väliensä korjaamiseen.

Jos jompikumpi puolisoista hakee avioeroa ennen kuin puoliset ovat asuneet erillään kolmen vuoden ajan ja hakemuksen perusteena on jokin muu kuin edellä luetellut kolme syytä, tuomioistuin ei voi myöntää avioeroa ennen kolmen vuoden lakisääteisen määräajan päättymistä. Tässä tapauksessa tuomioistuimen on lykättävä asian käsittelyä antaakseen puolisoille mahdollisuuden väliensä korjaamiseen.

Jos puoliset ovat asuneet erillään alle kolmen vuoden ajan, notaari voi myöntää avioeron vain, jos molemmat puoliset suostuvat siihen ja ovat tehneet avioerohakemuksen notaarille notaarilaissa säädetyllä menettelyllä.

Tuomioistuin ei voi myöntää avioeroa, vaikka avioliitto olisi kariutunut, jos avioliiton jatkuminen on välttämätöntä puolisoitten yhteisen alaikäisen lapsen etuihin liittyvistä poikkeuksellisista syistä.

3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on

3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)

Puolisoiden välisestä oikeudellisesta suhteesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet lakkaavat heti kun tuomioistuimen päätös avioliiton purkamisesta tulee voimaan tai kun notaari antaa avioerotodistuksen. Avioerosta voi kuitenkin seurata uusia velvollisuuksia ja oikeuksia, jotka koskevat entisiä aviopuolisoita. Kun avioero on tullut voimaan, kumpi tahansa eronnut puoliso voi avioitua uudelleen.

Siviililain mukaan puolisoilla, joka on avioituessaan muuttanut sukunimensä, on oikeus säilyttää tämä sukunimi myös avioeron jälkeen. Vaihtoehtoisesti hän voi hakea tuomioistuimelta tai notaarilta lupaa ottaa uudelleen käyttöön sukunimi, joka hänellä oli ennen avioitumista.

Toisen puolison hakemuksesta tuomioistuin voi kuitenkin kieltää puolisoa, joka on myötävaikuttanut avioliiton hajoamiseen, säilyttämästä avioituessaan saamaansa sukunimeä edellyttäen, ettei tämä ole lapsen edun vastaista.

3.2 omaisuuden jakamiseen puolisoitten välillä

Notaari voi myöntää avioeron, jos puolisoit ovat tehneet yhteisen omaisuuden jakamisesta kirjallisen sopimuksen, joka on liitetty avioerohakemukseen.

Sen jälkeen kun tuomioistuin on myöntänyt avioeron, puolisoit voivat sopia yhteisen omaisuuden jakamisesta. Jos puolisoit eivät pääse sopimukseen, heidän vaatimuksensa ratkaisee tuomioistuin siviililain säännösten tai avioehtosopimuksen määräysten mukaisesti. Siviililain säädetään kahdesta erilaisesta varallisuus-oikeudellisesta suhteesta, joista toinen perustuu lainsäädäntöön ja toinen avioehtosopimukseen. Avioeron jälkeisessä osituksessa noudatettava menettely perustuu jompaankumpaan näistä.

Siviililakia sovellettaessa kumpikin puoliso saa pitää hänelle ennen avioliittoa kuuluneen omaisuuden sekä avioliiton aikana omista nimissään hankkimansa omaisuuden. Kaikki sellainen omaisuus, jonka puolisoit ovat hankkineet avioliiton aikana yhdessä tai jonka jompikumpi puoliso on hankkinut yksin, mutta yhteisiä varoja käyttäen, katsotaan aviopuolisoitten yhteisomaisuudeksi. Puolisoitten oletetaan omistavan yhteisomaisuuden puoliksi, ellei toinen heistä pysty osoittamaan, että omaisuus olisi jaettava toisiin.

Jos aviopuolisoitten omaisuuteen sovelletaan avioehtosopimusta, sopimuksessa voidaan määrätä, että kaikki omaisuus on erillistä tai yhteistä. Tässä tapauksessa osituksessa noudatetaan menettelyä, josta säädetään asianomaista sopimussuhdetta koskevassa lainsäädännössä.

3.3 puolisoitten alaikäisiin lapsiin

Avioeroasioissa ei voida käsitellä erikseen kysymyksiä, jotka liittyvät edellä selostettuihin, perheen sisäisiin oikeussuhteisiin erityisesti vanhempien ja lasten välillä.

Jotta notaari voisi myöntää avioeron, puolisoitten on sovittava avioeron lisäksi myös huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja lasten elatuksesta. Avioerohakemuksen yhteydessä on toimitettava kirjallinen sopimus yhteisten alaikäisten lasten huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta.

Myös silloin, kun avioeroa haetaan tuomioistuimessa, puolisoitten on sovittava yhteisten alaikäisten lasten huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta. Jos sopimusta ei ole tehty, puolisoitten on esitettävä vaatimuksensa avioerohakemuksen yhteydessä, ellei vaatimuksia ole ratkaistu aikaisemmin. Muussa tapauksessa tuomioistuin ei voi myöntää avioeroa.

Avioeron vaikutukset vanhempainvastuuseen

Vanhempien velvollisuus huolehtia lapsestaan ei päätty, vaikka lapsi ei enää asuisi toisen tai kummankaan vanhempansa luona.

Vaikka vanhemmat asuvat erillään, heidän yhteinen vanhempainvastuunsa jatkuu. Lapsen hoidosta ja huollosta vastaa se vanhempi, jonka luona lapsi asuu.

Vanhempien on kuitenkin päätettävä yhdessä asioista, joilla on merkittävä vaikutus lapsen kehitykseen. Vanhempien välisiä riitoja käsitellään perheasioiden tuomioistuimessa (*bāriq̄tiesa*), ellei laissa muuta säädetä.

Vanhempien yhteishuoltajuus päättyy, kun toinen vanhemmista määrätään lapsen ainoaksi huoltajaksi vanhempien välisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

Huoltajuudesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet kuuluvat lapsen ainoana huoltajana olevalle vanhemmalle. Toisella vanhemmalla on oltava tapaamisoikeus (oikeus pitää yhteyttä lapseensa ja pitää yllä suhdetta tähän).

Avioeron vaikutukset lapsen elatukseen

Kysymys lapsen elatuksesta on ratkaistava avioerohakemuksen käsittelyn yhteydessä. Kummallakin vanhemmalla on velvollisuus huolehtia lapsen elatuksesta kykyjensä ja taloudellisten olosuhteidensa mukaan, kunnes lapsi kykenee elättämään itsensä. Vanhempien velvollisuus huolehtia lapsensa elatuksesta ei päätty, vaikka lapsi asuisi erillään perheestään ja vaikka hän ei enää asuisi toisen tai kummankaan vanhempansa luona. Avioeron yhteydessä vanhemmat voivat sopia keskenään lapsen elatuksesta. Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen, tuomioistuin ratkaisee asian avioerohakemuksen käsittelyn yhteydessä.

3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?

Siviililain mukaan henkilö voi avioeron yhteydessä tai sen jälkeenkin vaatia entiseltä puolisoiltaan elatusapua turvatakseen aiemman elintasonsa. Elatusapu suhteutetaan maksajan taloudelliseen tilanteeseen. Velvollisuus turvata entisen puolison aiempi elintaso päättyy, jos

- avioerosta on kulunut yhtä paljon aikaa kuin avioliitto kesti, tai jos avioliitto on mitätöity, mitätöinnistä on kulunut yhtä kauan kuin yhteiselämä kesti

- entinen puoliso solmii uuden avioliiton
- entisen puolison omat tulot riittävät turvaamaan hänen toimeentulonsa
- entinen puoliso välittelee tarkoituksellisesti hankkimasta tuloja, jotka turvaisivat hänen toimeentulonsa
- henkilöllä, jonka edellytettiin turvaavan entisen puolisonsa toimeentulo, ei ole riittävästi työtuloja tai hän tulee työkyvyttömäksi
- elatusavun saaja on tehnyt rikoksen, joka kohdistuu hänen entiseen puolisoonsa tai tämän suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan sukulaisen henkeen, terveyteen, vapauteen, omaisuuteen tai kunniaan
- elatusavun saaja on jättänyt entisen puolisonsa avuttomuuden tilaan, vaikka avun antaminen olisi ollut mahdollista
- elatusavun saaja on tarkoituksellisesti tehnyt väärän rikosilmiannon puolisostaan tai tämän sukulaisesta ylenevässä tai alenevassa polvessa
- elatusavun saaja viettää tuhlailevaa tai moraalitonta elämää
- kumpi tahansa entisistä puolisoista kuolee tai julistetaan kuolleeksi
- on olemassa muita tärkeitä syitä elatusapuvelvollisuuden päättämiseen.

4 Mitä lakitermi "asumusero" käytännössä tarkoittaa?

Latvian oikeusjärjestelmä ei tunne asumuseron käsitettä.

5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?

Latvian oikeusjärjestelmä ei tunne asumuseron käsitettä.

6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?

Latvian oikeusjärjestelmä ei tunne asumuseron käsitettä.

7 Mitä lakitermi "avioliiton mitätöinti" käytännössä tarkoittaa?

Avioliitto voidaan mitätöidä, jos se on solmittu lainvastaisesti. Siitä hetkestä, jona tuomioistuimen päätös avioliiton mitätöinnistä tulee voimaan, henkilöitä kohdellaan ikään kuin he eivät olisi koskaan olleetkaan avioliitossa, ja avioliitto on sen solmimisajankohdasta lähtien mitätön. Avioliitto voidaan mitätöidä jopa avioeron jälkeen.

8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?

Avioliitto voidaan mitätöidä ainoastaan seuraavissa, laissa säädetyissä tapauksissa:

- avioliittoa ei ole kirjattu väestörekisteriin väestörekisteritoimiston virkailijan tai jonkin siviililaissa mainitun uskontokunnan edustajan toimesta
- avioliitto on solmittu näennäisesti ilman aikomusta perustaa perhe
- avioliitto on solmittu ennen kuin kumpikin aviopuoliso on täyttänyt 18 vuotta tai joissakin tapauksissa ennen kuin jompikumpi puolisoista on täyttänyt 16 vuotta; tällöin avioliitto voi olla voimassa, jos puoliso oli sitä solmittaessa täysi-ikäinen ja alaikäisen vanhemmat tai holhoojat antoivat suostumuksensa siihen; tällaista avioliittoa ei kuitenkaan voida mitätöidä, jos puoliset ovat saaneet vihkimisen jälkeen siitetyn yhteisen lapsen tai jos molemmat puoliset olivat saavuttaneet vähimmäisiän silloin, kun tuomioistuimen päätös tehtiin
- jompikumpi puoliso oli avioliittoa solmittaessa sellaisessa mielentilassa, ettei hän kyennyt ymmärtämään tekojensa merkitystä tai hallitsemaan tekojaan
- avioliitto on solmittu lähisukulaisten eli suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevien sukulaisten, veljen ja sisaren tai velipuolen ja sisarpuolen välillä
- avioliitto on solmittu adoptiovanhemman ja tämän adoptiolapsen välillä, paitsi jos adoption kautta syntynyt oikeudellinen suhde on päättynyt
- avioliitto on solmittu alaikäisen ja tämän holhoojan tai edunvalvonnan alaisen henkilön ja tämän edunvalvojan välillä ennen holhous- tai edunvalvontasuhteen päättymistä
- jompikumpi puolisoista oli avioliittoa solmittaessa jo naimisissa.

Kaikissa näissä tapauksissa avioliiton mitätöintiä koskevan hakemuksen voi tehdä milloin tahansa kuka tahansa asianosainen tai syyttäjä. Jos avioliitto on päättynyt joko kuolemaan tai avioeroon, mitätöintiä voi hakea ainoastaan sellainen henkilö, jonka oikeuksia kyseinen avioliitto koskee. Mitätöintihakemusta ei voida tehdä enää sen jälkeen kun molemmat puoliset ovat kuolleet.

9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?

Henkilö, jonka avioliitto on mitätöity, ottaa käyttöön sukunimen, joka hänellä oli ennen avioliiton solmimista. Jos jompikumpi puoliso ei avioliittoa solmittaessa tiennyt avioesteestä, hän voi pyytää tuomioistuimelta lupaa pitää avioituessaan saamansa sukunimen.

Jos jompikumpi puoliso tiesi avioliittoa solmittaessa mahdollisesta avioesteestä, toisella puolisoilla on oikeus saada häneltä sekä aiemman elintasonsa turvaamiseksi tarvitsemaansa elatusapua että korvausta henkisestä kärsimyksestä.

Avioliiton mitätöinnin yhteydessä edellytykset, joilla entinen puoliso vapautetaan velvollisuudesta turvata toisen puolison aiempi elintaso, ovat samat kuin avioeron yhteydessä (ks. kohta 3.4.).

Avioliiton mitätöinnin yhteydessä kumpikin puoliso saa pitää sen omaisuuden, joka hänellä oli ennen avioliittoa, sekä yhteiselämän aikana itse hankkimansa omaisuuden. Yhteisesti hankittu omaisuus jaetaan tasan puolisoitten kesken.

Jos kumpikaan puoliso ei avioliiton solmimishetkellä tiennyt avioesteestä, omaisuus jaetaan niiden siviililain säännösten mukaan, jotka koskevat laillisen avioliiton aikana hankitun omaisuuden jakamista. Jos kuitenkin toinen puoliso tiesi avioesteestä, laillisen avioliiton aikana hankitun omaisuuden jakamista koskevaa menettelyä sovelletaan ainoastaan siihen puolisoon, joka ei tiennyt avioesteestä.

10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?

Latviassa avioeron voi myöntää notaari puolisoitten yhteisestä hakemuksesta. Menettelystä, jolla notaari myöntää avioeron, säädetään notaarilain P jaksossa. Notaari myöntää avioeron, jos puoliset ovat päässeet siitä yhteisymmärrykseen eikä heillä ole yhteistä alaikäistä lasta tai yhteistä omaisuutta. Jos puolisoilla on yhteisiä alaikäisiä lapsia tai yhteistä omaisuutta, notaari voi myöntää avioeron, jos puoliset ovat tehneet kirjallisen sopimuksen lapsen huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta sekä yhteisen omaisuuden jakamisesta.

11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Notaarin myöntämä avioero

Notaarilla ei ole erityistä alueellista toimivaltaa, vaan puoliset voivat käyttää ketä tahansa Latviassa toimivaa notaaria. Tämä ei kuitenkaan koske rajat ylittäviä tapauksia, joihin sovelletaan neuvoston asetusta (EY) N:o 2201/2003. Jos rajat ylittävä avioero ei Euroopan unionin tai muun kansainvälisen lainsäädännön nojalla kuulu Latvian toimivaltaan, notaari ei voi aloittaa avioeromenettelyä, ja hänen on ilmoitettava tästä puolisoille.

Rajat ylittävissä avioeroasioissa sovellettava laki määritetään tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta avio- ja asumuseroon sovellettavan lain alalla 20 päivänä joulukuuta 2010 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1259/2010 mukaisesti.

Notaarille toimitettavassa avioerohakemuksessa on esitettävä seuraavat tiedot:

- kummankin puolison etunimi, sukunimi ja henkilötunnus (jos henkilötunnusta ei ole, syntymävuosi, päivä ja kuukausi)
- vihkimisvuosi, päivä ja kuukausi sekä väestörekisterimerkinnän numero
- maa, jossa avioliitto on rekisteröity, ja vihkimisen toimittanut viranomainen tai uskontokunnan edustaja
- onko puolisoilla yhteisiä alaikäisiä lapsia ja ovatko he päässeet sopimukseen näiden huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta ja elatuksesta
- onko puolisoilla yhteistä omaisuutta ja ovatko he päässeet sopimukseen sen jakamisesta
- puolisoitten sukunimet avioeron jälkeen.

Hakemukseen on liitettävä vihkitudistuksen alkuperäiskappale tai väestörekisteritoimiston antama kopio tai väestökirjanote tai väestörekisteritoimiston todistus.

Jos puolisoilla on yhteinen alaikäinen lapsi tai yhteistä omaisuutta, hakemukseen on liitettävä kirjallinen sopimus lapsen huoltajuudesta, elatuksesta, tapaamisoikeudesta ja yhteisen omaisuuden jakamisesta.

Tuomioistuimen myöntämä avioero

Avioeroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus toimitetaan toimivaltaiselle alioikeudelle. Tämä on yleensä vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle. Hakemus voidaan toimittaa hakijan ilmoitetun asuinpaikan, tai jos sitä ei ole ilmoitettu, hakijan tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimelle seuraavissa tapauksissa:

- hakijan luona asuu alaikäisiä lapsia
- toinen puoliso suorittaa vankeusrangaistusta
- toisella puolisollla ei ole ilmoitettua asuinpaikkaa, hänen tosiasiallinen asuinpaikkansa on tuntematon tai hän asuu ulkomailla.

Silloin kun jompikumpi puoliso asuu toisessa jäsenvaltiossa tai on toisen jäsenvaltion kansalainen, toimivalta avioero-, asumusero- tai mitätöintiasioissa määräytyy neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 mukaisesti.

Kun on selvitetty, mikä jäsenvaltio on toimivaltainen, sovelletaan kyseisen jäsenvaltion kansallista siviiliprosessioikeutta.

Avioeroasioissa sovellettavista toimivaltasäännöistä määrätään myös oikeusapua ja oikeudellisia suhteita koskevissa kahdenvälisissä kansainvälisissä sopimuksissa, jotka on tehty Latvian ja EU:n ulkopuolisten maiden välillä ja jotka sitovat Latviaa.

Siviiliprosessilain 128 §:n mukaan tuomioistuimelle toimitettavassa hakemuksessa on esitettävä seuraavat tiedot:

- sen tuomioistuimen nimi, jolle hakemus on toimitettu
- hakijan etu- ja sukunimi, henkilötunnus ja ilmoitettu asuinpaikka (jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hakijan tosiasiallinen asuinpaikka); jos hakija on oikeushenkilö, sen nimi, rekisterinumero ja rekisteröity toimipaikka; hakija voi myös ilmoittaa toisen osoitteen tuomioistuimen kanssa käytävää kirjeenvaihtoa varten
- vastaajan tai muun asianosaisen etu- ja sukunimi, henkilötunnus, ilmoitettu asuinpaikka ja mahdollinen ilmoitettu toinen osoite, tai jos näitä ei ole, tosiasiallinen asuinpaikka; jos hakija on oikeushenkilö, sen nimi, rekisterinumero ja rekisteröity toimipaikka; vastaajan henkilötunnus ja rekisterinumero, jos ne ovat tiedossa
- jos hakemuksen tekee hakijan edustaja, edustajan etu- ja sukunimi, henkilötunnus ja osoite tuomioistuimen kanssa käytävää kirjeenvaihtoa varten, tai jos kyseessä on oikeushenkilö, sen nimi, rekisterinumero ja rekisteröity toimipaikka
- rahavaatimuksen yhteydessä luottolaitoksen nimi ja pankkitilin numero, jolle mahdollinen maksu suoritetaan
- vaatimuksen kohde,
- jos vaatimus voidaan ilmoittaa rahamääräisenä, perittävän tai kiistanalaisen vaatimuksen määrä ja laskumenetelmä
- tosiseikat, joihin hakijan vaatimus perustuu, ja niitä tukevat todisteet
- laki, johon vaatimus perustuu
- hakijan vaatimukset
- luettelo hakemukseen liitettyistä asiakirjoista
- hakemuksen päivämäärä ja mahdolliset muut olennaiset tiedot.

Siviiliprosessilain 235.¹ §:n mukaan avioerohakemuksessa on esitettävä myös seuraavat tiedot:

- mistä lähtien puoliset ovat asuneet erillään
- suostuuko toinen puoliso avioeroon
- ovatko asianosaiset päässeet sopimukseen lasten huoltajuudesta, toisen puolison tapaamisoikeuden toteuttamistavasta, elatuksesta ja avioliiton aikana hankitun omaisuuden jaosta, vai esittävätkö he tuomioistuimelle näitä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen on oltava kantajan tai hänen edustajansa allekirjoittama. Jos hakemus koskee avioeroa tai avioliiton mitätöintiä, asianosaisen edustajalla on oltava tämän antama yksilöity valtuutus asian hoitamiseksi. Valtuutus toimia avioeroa tai avioliiton mitätöintiä koskevassa asiassa kattaa myös liitännäisvaatimukset.

Hakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

- hakemuksen oikeaksi todistettu kopio vastaajalle toimitettavaksi
- tosite siitä, että menettelyn mukaiset käsittely- ja muut tuomioistuinmaksut on suoritettu laissa säädetyn suuruisina
- asiakirja(t), jo(i)sta käyvät ilmi vaatimuksen perusteena olevat seikat (esimerkiksi todistus avioliiton rekisteröinnistä).

12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?

Valtio antaa yleensä oikeusapua, jos henkilön varat tai tulot ovat niin vähäiset, ettei hän pysty puolustamaan oikeuksiaan. Oikeusapua annetaan myös, jos henkilö on äkillisesti joutunut sellaiseen taloudelliseen tai muuhun tilanteeseen, ettei hän pysty puolustamaan oikeuksiaan (esim. luonnonkatastrofin, ylivoimaisen esteen tai muiden sellaisten syiden vuoksi, joihin hän ei voi vaikuttaa). Samoin oikeusapua myönnetään henkilölle, joka on kokonaan riippuvainen keskus- tai paikallisviranomaisista, minkä vuoksi hänen on vaikea puolustaa oikeuksiaan. Oikeusapua myönnetään valtion oikeusapulain mukaisesti.

Oikeusapu kattaa yleensä prosessiasiakirjojen laatimiseen liittyvät kustannukset, lainopillisen neuvonnan oikeudenkäynnin aikana, esiintymisen oikeudessa ja tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanon.

Latvia myöntää oikeusapua myös neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 mukaisesti.

13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?

Avioerohakemuksia käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena alioikeus (*rajona (pilsētas) tiesa*). Alioikeuden päätökseen voidaan hakea muutosta aluetuomioistuimelta (*apgabaltiesa*) ja oikeuskysymyksissä kassaatiomenettelyssä (*kasācija*) korkeimmalta oikeudelta.

Kun avioeron myöntää notaari, lakisääteisellä menettelyllä vahvistettujen asiakirjojen oikeellisuus voidaan kiistää ainoastaan erillisellä kanteella.

Kantelu, joka koskee notaarin virkavirhettä tai kieltäytymistä hoitamasta tehtäviään, on toimitettava aluetuomioistuimelle, jolle kyseisen notaarin valvonta kuuluu, kuukauden kuluessa päivästä, jona notaari toteutti kantelun aiheena olevan toimen tai kieltäytyi toteuttamasta pyydettyä toimea.

14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?

Toisessa jäsenvaltiossa tehty avioero-, asumusero- tai mitätöintipäätös on tunnustettava Latviassa neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 säännösten mukaisesti. Asetuksessa säädetään, että jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan muissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.

Asianosainen, joka haluaa varmistaa toisessa jäsenvaltiossa annetun avioero-, asumusero- tai mitätöintipäätöksen tunnustamisen Latviassa, voi hakea neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 säädettyä menettelyä noudattaen päätöstä tuomion tunnustamisesta tai tunnustamatta jättämisestä esittämällä ulkomailla annetun päätöksen tunnustamista (*atzīšana*) tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa (*atzīšana un izpildīšana*) koskevan hakemuksen sen paikkakunnan alioikeudelle, jossa päätös pannaan täytäntöön tai jossa on vastaajan ilmoitettu asuinpaikka, tai jos sellaista ei ole, tosiasiallinen asuinpaikka.

Tuomioistuin käsittelee ulkomailla annetun päätöksen tunnustamista tai tunnustamatta jättämistä ja täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen yhden tuomarin kokoonpanossa. Tuomari tekee ratkaisunsa hakemuksen ja sen liitteiden perusteella 10 päivän kuluessa hakemuksen toimittamisesta. Asianosaisia ei kutsuta kuultavaksi. Tuomari voi kieltäytyä tunnustamassa tuomiota Latviassa ainoastaan siinä tapauksessa, että jokin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 22 artiklassa säädetyistä tuomioiden tunnustamatta jättämisen perusteista täyttyy. Sen mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisesta voidaan kieltäytyä ainoastaan seuraavissa tapauksissa:

- tunnustaminen on selvästi vastoin Latvian oikeusjärjestyksen perusteita;
- tuomio on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu vastaajalle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja sillä tavalla, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, paitsi jos vastaajan todetaan yksiselitteisesti hyväksyneen tuomion;
- tuomio on ristiriidassa Latviassa samojen asianosaisten välillä aiemmin annetun tuomion kanssa; tai
- tuomio on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai muussa valtiossa kuin jäsenvaltiossa samojen asianosaisten välillä aiemmin annetun tuomion kanssa ja kyseinen tuomio täyttää edellytykset, jotka ovat tarpeen sen tunnustamiseksi Latviassa.

Siviiliprosessilain 638 §:n mukaan tuomion tunnustamista koskevassa hakemuksessa on esitettävä seuraavat tiedot:

- sen tuomioistuimen nimi, jolle hakemus on toimitettu
- hakijan etu- ja sukunimi, henkilötunnus (tai jos henkilötunnus ei ole tiedossa, muut tunnistetiedot) ja osoite tuomioistuimen kanssa käytävää kirjeenvaihtoa varten; jos hakija on oikeushenkilö, sen nimi, rekisterinumero ja rekisteröity toimipaikka
- vastaajan etu- ja sukunimi, henkilötunnus (tai jos henkilötunnus ei ole tiedossa, muut tunnistetiedot), ilmoitettu asuinpaikka ja mahdollinen ilmoitettu toinen osoite, tai jos näitä ei ole, tosiasiallinen asuinpaikka; jos hakija on oikeushenkilö, sen nimi, rekisterinumero ja rekisteröity toimipaikka

- hakemuksen aihe ja seikat, joihin hakemus perustuu
- hakijan pyyntö, joka koskee toisen maan tuomioistuimessa annetun tuomion tunnustamista tai tunnustamista ja täytäntöönpanoa tai osittaista täytäntöönpanoa
- jos hakija on valtuuttanut edustajan hoitamaan asiaa Latviassa, edustajan nimi ja osoite
- luettelo hakemukseen liitetyistä asiakirjoista
- hakemuksen laatimispäivä ja -aika.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 37 artiklan mukaisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa annetun tuomion tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat:

- tuomion jäljennös, joka täyttää tarvittavat vaatimukset sen aitouden toteamiseksi
- jos tuomio on annettu poisjäänyttä asianosaista vastaan, asiakirja, josta ilmenee, että (avio- tai asumuseroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva) haastehakemus on annettu tälle asianosaiselle tiedoksi; vaihtoehtoisesti hakija voi toimittaa asiakirjan, josta ilmenee, että vastaaja on yksiselitteisesti hyväksynyt tuomion
- tuomion antaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 39 artiklan mukaisesti antama todistus.

15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 mukaan asianosainen voi vastustaa toisessa jäsenvaltiossa annetun avioero-, asumusero- tai mitätöintipäätöksen tunnustamista Latviassa kahdella eri tavalla.

Ensinnäkin asianosainen voi asetuksen 21 artiklan nojalla hakea tuomioistuimelta päätöstä, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota ei tunnusteta Latviassa.

Toiseksi vastaaja voi tuomion tunnustamista koskevassa asiassa kiistää tuomion tunnustamisen Latviassa, vaikka toinen asianosainen olisi jo hakenut tuomion tunnustamista ja alioikeus olisi tunnustanut tuomion hakemuksen perusteella. Vastaaja voi vastustaa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamista hakemalla muutosta alioikeuden päätökseen tuomion tunnustamisesta. Tällaiseen päätökseen voidaan hakea muutosta aluetuomioistuimessa asetuksen 33 artiklan nojalla esittämällä liitännäisvalitus (*blakus sūdzība*) päätöksen tehneelle tuomioistuimelle ja lähettämällä muutoshakemus aluetuomioistuimelle. Vastaaja tai hakija voi hakea muutosta aluetuomioistuimen tekemän tuomion tunnustamispäätökseen korkeimman oikeuden senaatilta (*Augstākās tiesas Senāts*) esittämällä päätöksen tehneelle tuomioistuimelle liitännäisvalitus ja lähettämällä muutoshakemus korkeimman oikeuden senaatin siviiliasioiden osastolle.

Vastaaja voi vastustaa toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen tunnustamista ainoastaan vetoamalla neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 22 artiklassa määritettyihin tuomioiden tunnustamatta jättämisen perusteisiin (ks. kysymys 14).

16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puoliset eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

Sovellettavan lain määrittämisessä noudatettavasta menettelystä säädetään ns. [Rooma III asetuksessa](#) (neuvoston asetus (EU) N:o 1259/2010, annettu 20 päivänä joulukuuta 2010, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta avio- ja asumuseroon sovellettavan lain alalla).

Linkit

<http://www.tiesas.lv/>

<http://www.llrx.com/features/latvia.htm> <http://www.llrx.com/features/latvia.htm> (englanninkielinen sivusto)

<http://www.vvc.gov.lv/>

<http://www.tm.gov.lv/>

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 07/02/2019